

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต

รัตนพร คงตั้ง, สุรเดช สำราญจิตต์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. กลุ่มตัวอย่าง 171 คน โดยใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และวิธีการแบ่งตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่า Pearson's correlation coefficient กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 63-72 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,001 บาท สถานภาพสมรส อาศัยอยู่ในเขตเมือง ระยะเวลาในการเป็น อสม. น้อยกว่า 6 ปี และ 6-10 ปี ระยะทางในการเดินทาง (บ้านกับที่ทำงาน) น้อยกว่า 4 กิโลเมตร ประสบการณ์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์ 6 ปีขึ้นไป มีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ มีหมวกนิรภัย เป็นของตนเอง และไม่เคยมีประวัติการประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์เจตคติอยู่ระดับสูง ($M=4.43$, $SD=0.55$) และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอยู่ระดับสูง ($M=4.52$, $SD=0.51$) ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยระดับสูง ($r=0.573$, $<p<0.05$)

คำสำคัญ: หมวกนิรภัย; พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

วันรับ: 30 ก.ค. 2567

วันแก้ไข: 31 ส.ค. 2567

วันตอบรับ: 3 ก.ย. 2567

บทนำ

ตามรายงานสถานการณ์ความปลอดภัยบนท้องถนนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีผู้เสียชีวิต จำนวน 17,347 ราย ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ รถจักรยานยนต์ จำนวน 8,751 ราย (ร้อยละ 50.45) รองลงมา ประเภทอื่นๆ จำนวน 7,642 ราย (ร้อยละ 44.05)

และรถยนต์ จำนวน 954 ราย (ร้อยละ 5.50) ตามลำดับ อัตราการสวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 40 และสถิติอุบัติเหตุจากผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่ไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 21.60 ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ เสียชีวิตมาจากการได้รับความกระทบกระเทือนอย่างแรงที่ศีรษะ⁽¹⁾ จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ทำให้ประชากรย้ายเข้ามาพักอาศัยและทำงานเป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งจะเข้ามาในช่วงฤดูกาล

ท่องเที่ยว และย้ายกลับออกไป แต่ละปีมีนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงาน ทำให้เกิดการ คมนาคมที่หนาแน่น และเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของวัยทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จึงทำให้มีโอกาสสูงที่จะมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ใช้สารเสพติด ความเสี่ยงของการทำงานในสถานบันเทิง รวมทั้งพฤติกรรมรถจักรยานยนต์ที่ไม่เหมาะสม การดื่มแล้วขับ เป็นต้น และจากการรายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน จังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีจำนวนผู้เสียชีวิต 137 ราย อัตราการเสียชีวิต 32.78 ต่อแสนประชากร อำเภอที่มีอัตราการเสียชีวิตสูงสุด คือ อำเภอเกาะทู้ 26 ราย อัตราการเสียชีวิต 45.50 ต่อแสนประชากร รองลงมา อำเภอถลาง 51 ราย อัตราการเสียชีวิต 45.30 ต่อแสน ประชากร และอำเภอเมือง 60 ราย อัตราการเสียชีวิต 24.20 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนไทย ร้อยละ 70 สัดส่วนผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ เป็นคนภูเก็ต ร้อยละ 55.40 ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด คือ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 88.46 รองลงมา คนเดินเท้า ร้อยละ 7.69 และ สามล้อเครื่อง ร้อยละ 3.85 ตามลำดับ มีอัตราการสวมหมวกนิรภัยของผู้บาดเจ็บ ร้อยละ 36.83⁽²⁾ จากรายงานการสำรวจ พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอำเภอเกาะทู้ จังหวัดภูเก็ต ปีพ.ศ. 2565 พบว่า มีจำนวนผู้ไม่สวมหมวกนิรภัย 1,147 ราย ร้อยละ 63.62 และสวมหมวกนิรภัย 656 ราย ร้อยละ 36.38 ตามลำดับ ผู้ที่มีพฤติกรรมไม่สวมหมวกนิรภัยส่วนใหญ่เป็น ผู้ขับขี่ ร้อยละ 54.12 เป็นผู้โดยสาร ร้อยละ 45.88 และเป็น คนไทย ร้อยละ 78.20 กลุ่มอายุเป็นวัยทำงาน ร้อยละ 60.25 อาชีพที่มีอัตราการไม่สวมหมวกนิรภัยสูงสุดคือ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22 รองลงมา ค้าขาย ร้อยละ 20, เกษตรกร ร้อยละ 19, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 18, วินมอเตอร์ไซด์ ร้อยละ 11 และอื่นๆ ร้อยละ 10 ตามลำดับ⁽³⁾

ในปัจจุบัน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้มีบทบาท และมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ปัญหาสุขภาพของคนไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนด้านสุขภาพ คือ ประชาชน เสียชีวิต เนื่องจากโรคไม่ติดต่อมากขึ้น เช่น โรคมะเร็ง

โรคหัวใจและหลอดเลือด อุบัติเหตุ เบาหวาน เป็นต้น โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเกาะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่หนึ่ง ที่มีการดำเนินงานด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ จำนวน 306 คน มีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 3 ตำบล ซึ่งอำเภอเกาะทู้ เป็นพื้นที่ที่มีความสลับซับซ้อนทั้งทางด้านกายภาพ ด้านสังคมศาสตร์ และด้านภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ที่มีภูเขา ล้อมรอบ บวกกับจำนวนการคมนาคมที่หนาแน่น ทำให้ เป็นปัจจัยเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุทางถนน

จากข้อมูลสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการ สวมหมวกนิรภัยและพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยและเพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอเกาะทู้จังหวัด ภูเก็ต ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย และสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการปรับเปลี่ยน หรือส่งเสริมพฤติกรรมการสวม- หมวกนิรภัยในการขับขี่ หรือโดยสารรถจักรยานยนต์ อันเป็น ประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อสม. อำเภอเกาะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 306 คน⁽⁴⁾ คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง สำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan⁽⁵⁾ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่ม- ตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 171 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่าง โดยการกระจายระดับอำเภอลงไประดับตำบล 3 ตำบล ใช้วิธี การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) กำหนดสัดส่วนแบบเท่ากัน คำนวณสัดส่วนประชากรแต่ละ ตำบลโดยเรียงรายชื่อกลุ่มตัวอย่างตามลำดับอักษร พร้อมใส่ เลขกำกับ และใช้วิธีจับฉลากจากรายชื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือติดต่อประสานขอความร่วมมือไปยัง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะทู้ จังหวัดภูเก็ต ทำการอบรม

ผู้ช่วยวิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามที่ใช้ และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามพร้อมรับกลับด้วยตนเอง ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลลำดับต่อไปโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 13 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดให้เติมข้อความและปลายปิดให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย จำนวน 25 ข้อ โดยลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) สร้างตามมาตรวัดของ Likert⁽⁶⁾ ประเมินคำตอบ โดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว ซึ่งมีเกณฑ์แปลผล เป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาแบบรายข้อตามเกณฑ์ของ Best⁽⁷⁾ โดยแบ่งเป็นช่วงคะแนนคือ ต่ำ ปานกลาง และสูง

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย จำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด และเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตรวจหาความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงตามทฤษฎี โดยมีค่าความตรงตามเนื้อหา (index of item objective congruence; IOC) ของแบบสอบถามทุกส่วนได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งแสดงถึงความตรงที่ดีของแบบสอบถาม แสดงว่า เนื้อหาและความเหมาะสมของภาษามีความสอดคล้องตรงตามเนื้อหาของงานวิจัย

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงไปตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับ อสม. จำนวน 30 คน โดยหาค่า Cronbach's alpha coefficient ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย เท่ากับ 0.76 และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย เท่ากับ 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

การรับรองทางจริยธรรม

การศึกษาครั้งนี้ยึดมาตรฐานการวิจัย โดยคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัย จึงมีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลาพิจารณาเอกสารรับรอง รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIRB-2567/101 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2567

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนาใช้ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล โดยนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน การหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยและพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย โดยการทดสอบด้วยสถิติ Pearson's product moment correlation coefficient กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของ อสม. อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต จำนวน 171 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 83.04 มีอายุ 63–72 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.50 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.26 อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.82 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.30 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 61.40 อาศัยอยู่ในเขตเมือง คิดเป็นร้อยละ 62.00 ระยะเวลาในการเป็น อสม. น้อยกว่า 6 ปี และ 6–10 ปี มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.80 ระยะเวลาในการ

เดินทาง (บ้านกับที่ทำงาน) น้อยกว่า 4 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 70.76 มีประสบการณ์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์ 6 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 85.40 มีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 83.04 มีหมวกนิรภัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.50 และไม่เคยมีประวัติการประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 55.00

2. ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (M=4.43, SD=0.55) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยสูงสุด คือ ต้องการให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ทุกคนสวมหมวกนิรภัย (M=4.75, SD=0.56) รองลงมาคือ คิดว่าการสวมหมวกนิรภัยจำเป็นต้องใส่สายรัดคางทุกครั้ง (M=4.71, SD=0.65) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยต่ำสุด คือ การสวมหมวกนิรภัยทำให้รู้สึกหนักศีรษะและปวดศีรษะ (M=3.04, SD=1.31)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (M=4.52, SD=0.51) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยสูงสุด คือ คาดสายรัดคางหมวกนิรภัยทุกครั้ง (M=4.73, SD=0.53) รองลงมาคือ เลือกซื้อหมวกนิรภัยที่มีเครื่องหมาย มอก. รับรองเท่านั้น (M=4.71, SD=0.58) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของ

พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยต่ำสุด คือ ไม่ใช้หมวกนิรภัยที่ได้รับการกระแทกจากอุบัติเหตุมาแล้วแต่ไม่เสียหายมากนัก ในการขับขี่/โดยสารต่อไป (M=4.12, SD=1.04)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. พบว่า เจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (r=0.573, p<0.05) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ (r=0.115) ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (r=0.130) ด้านระยะเวลาในการเป็น อสม. (r=0.135) ด้านระยะทางในการเดินทาง (บ้านกับที่ทำงาน) (r=0.035) และด้านประสบการณ์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์ (r=0.100) ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. ดังตารางที่ 1

5. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. สรุปได้ 5 ประเด็น ดังนี้

5.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา สวมหมวกนิรภัยทุกครั้ง เมื่อขับรถจักรยานยนต์

5.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ระยะทางมีผลต่อการสวมหมวกนิรภัย เพราะอุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และไม่ว่าใกล้-ไกลหมวกนิรภัยสามารถช่วยเรื่องความปลอดภัยได้

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยกับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต

ปัจจัย	พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
อายุ	0.115	0.134	ไม่มีความสัมพันธ์
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.130	0.089	ไม่มีความสัมพันธ์
ระยะเวลาในการเป็น อสม.	0.135	0.079	ไม่มีความสัมพันธ์
ระยะทางในการเดินทาง (บ้านกับที่ทำงาน)	0.035	0.653	ไม่มีความสัมพันธ์
ประสบการณ์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์	0.100	0.194	ไม่มีความสัมพันธ์
เจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัย	0.573*	<0.001	สูง

* นัยสำคัญทางสถิติ p<0.05

5.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า วิธีการสวมหมวกนิรภัยที่ถูกต้องควรสวมหมวกที่มีมาตรฐานรับรองปิดบังใบหน้า รัดใต้คาง และมีขนาดพอดีกับศีรษะ

5.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า การสวมหมวกนิรภัยเพื่อความปลอดภัย ลดการกระแทกบริเวณศีรษะเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

5.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ไม่สวมหมวกนิรภัยเนื่องจากรู้สึกอึดอัด เกะกะหนักศีรษะ ระยะทางใกล้บ้าน ชี้เกียจ ผมงเสียทรง และไม่มีหมวกนิรภัย

วิจารณ์

1. จากการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของ อสม. อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 171 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 83.04 มีใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 83.04 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของดิสกุล ชลศาลาสินธุ์⁽⁸⁾ เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการสวมหมวกนิรภัยโดยทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 427 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และกลุ่มตัวอย่างที่มีใบขับขี่ คิดเป็นร้อยละ 61 โดยกลุ่มตัวอย่าง อสม.ส่วนใหญ่ มีหมวกนิรภัยเป็นของตนเอง จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 96.50 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีวรรณ บรรลุศิลป์ และภัทรอร ดวงมาลัย⁽⁹⁾ เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสวมใส่หมวกนิรภัยของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหมวกนิรภัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 87.70 และจากการศึกษาระดับเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับสูง (M=4.43, SD=0.55) ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวสุนธรา รตโนภาส และคณะ⁽¹⁰⁾ เรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พบว่า มีทัศนคติต่อการสวมหมวกนิรภัยในภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (M=3.45)

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (r=0.130) ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของ อสม. ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ

จักรกฤษ เสลา และคณะ⁽¹¹⁾ เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ของผู้มารับบริการโรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ และเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา เทพชาติ และคณะ⁽¹²⁾ เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษาภาคการศึกษาเพื่อปวงชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า ทัศนคติต่อการสวมหมวกนิรภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r=0.113, p<0.05) สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษ เสลา และคณะ⁽¹¹⁾ เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ของผู้มารับบริการ โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ และคณะ⁽¹³⁾ เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์ต่อภาวะการสวมหมวกนิรภัย แต่ไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ บุตรราช และคณะ⁽¹⁴⁾ เรื่อง พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ทัศนคติการไม่สวมหมวกนิรภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

ควรมีการศึกษาหาวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่ๆ หรือรูปแบบวิธีการรณรงค์ที่ส่งเสริมเจตคติต่อการสวมหมวกนิรภัยใน อสม.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่าง

ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและสละเวลาในการให้ข้อมูลสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้ งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค. ข้อมูลผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน จากระบบบูรณาการข้อมูลการตายจากอุบัติเหตุทางถนน (3 ฐาน) [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://data.go.th/th/dataset/rtdi>
2. สุรางค์ศรี ศิริมโนชญ์. รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนจังหวัดภูเก็ต ปี 2565. ภูเก็ต: สจร. ภูเก็ต; 2566.
3. งานอุบัติเหตุ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: งานอุบัติเหตุ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต; 2565.
4. งานบริการสุขภาพภาคประชาชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. การพัฒนาบริการสุขภาพภาคประชาชนอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: งานบริการสุขภาพภาคประชาชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต; 2567.
5. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement* 1970;30(3):607-10.
6. ฤทธิไกร ไชยงาม. มาตรวัดแบบ Likert rating scales [อินเทอร์เน็ต]. 2510 [สืบค้นเมื่อ 1 เม.ย. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://www.gotoknow.org/posts/659229>
7. Best JW. *Research in education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1977.
8. ดิสกุล ชลศาลาสินธุ์. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการสวมหมวกนิรภัยโดยทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [สืบค้นเมื่อ 10 ก.พ. 2567]. แหล่งข้อมูล: <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/bitstream/123456789/5843/Fulltext.pdf>
9. มณีวรรณ บรรลุศิลป์, ภัทรอร ดวงมาลัย. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสวมใส่หมวกนิรภัยของนักศึกษาวิทยาลัยราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. *นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม*; 2562.
10. วสุนธรา รตโนภาส, อนุสร่า เป็กทอง, นิชนิร ลินพล, ทศนีย์ หมอกเมฆ, พัทธนี วัชรนันท์ทิวศาล. ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. *ลักทอง วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* 2561;5(2):80-4.
11. จักรกฤษ เสภา, มงคล รัชชะ, อนุ สุราช. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการขับซึ่รถจักรยานยนต์ของผู้มารับบริการ โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [สืบค้นเมื่อ 10 ก.พ. 2567]. แหล่งข้อมูล: http://www.rujogs.ru.ac.th/journals/11_1630395558.pdf
12. พนิดา เทพขาลี, กาญจนพร อาบสุวรรณ, นิวัฒนา เข็มสุวรรณ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษาภาคการศึกษาเพื่อปวงชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”; 30 มี.ค. 2562; วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา. 2562. หน้า 73-82.
13. รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, ประภากร ศรีสว่างวงศ์, วรวิษา ตรีสุน. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* 2564;14(2):69-79.
14. สมศักดิ์ บุตรราช, กลิ่นผกา แสันทวีสุข, ชลิตา มีทอง. พฤติกรรมการสวมหมวกนิรภัยของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา* 2563;7(2):38-48.

Factors Related to Helmet-Wearing Behavior of Village Health Volunteers, Kathu District, Phuket Province

Rattanapon Kongtung, Suradej Samranjit

Faculty of Public Health, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

Abstract

This research is descriptive research aimed to study personal factors, attitude to wearing helmet and helmet-wearing behavior of village health volunteers (VHVs), Kathu District, Phuket Province; and to study factors related to helmet-wearing behavior of VHVs. Sample size was 171, obtained from Krejcie & Morgan's sample size calculation by stratified sampling method and how to divide proportionally. The tool used was a questionnaire with a reliability of 0.91. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and the correlation was determined by Pearson's correlation coefficient. Significance level was set at 0.05. The results showed that most of them were female. In the age range of 63-72 years, education is at the primary level, employment career, an average monthly income of less than 10,001 baht, marital status, live in an urban area, length of time spent as a VHV, less than 6 years and 6-10 years, travel distance (home and work) less than 4 kilometers, motorcycle driving experience of 6 years or more, had a motorcycle driving license, had own helmet and never had a history of being in a motorcycle accident. The attitude was at high level (M=4.43, SD=0.55) and behavior of wearing helmets was high (M=4.52, SD=0.51). The relationship between attitudes towards wearing helmets was related to high levels of helmet wearing behavior ($r=0.573$), $p<0.05$.

Keywords: helmet; helmet-wearing behavior; village health volunteers